

Valsts izglītības attīstības aģentūra

Pētījuma “Karjeras atbalsta pieaugušajiem nodrošināšanas prakse Latvijā un tās pilnveides iespējas” SVID analīze

Ilze Astrīda Jansone

VIAA IASSD KAIN

Euroguidance programmas vadītāja

euro | guidance

PIEEJAMĪBA

STIPRĀS PUSES

- KA definēts likumdošanā
- Pieaugušie KA saņēmēji saprot saņemtos pakalpojumus
- KA pakalpojumi ir ērti pieejami

VĀJĀS PUSES

- KA nepietiek/trūkst īpašām grupām: pirmspensijas un pensijas vecumā esošajiem/strādājošiem pensionāriem, neapmaksāta darba veicējiem
- Augstākās izglītības iestādēs un profesionālās tālākizglītības centros maz piedāvā individuālās konsultācijas
- Nav pieejams vienots tiešsaistes rīks, kas iekļautu gan nodarbinātības, gan izglītības informāciju un pašizpētes resursus

IESPĒJAS

- KVP tiek paredzētas izglītības un nodarbinātības plānošanas dokumentos (dažādos griezumos)
- VIAA nepieciešams turpināt sekmēt KA ProfII ar metodiskiem materiāliem un izpratni veicinošiem pasākumiem
- Svarīgi risināt pašvaldību, darba devēju un NVO lomu KA informācijas un pakalpojumu nodrošināšanā
- Rīki un materiāli svešvalodās, piem. OECD «Izglītība un prasmes» ir tulkojami latviešu valodā, lai tos izmantotu

DRAUDI

- IZM (macibaspieaugusajiem.lv/ individuālie mācīšanās konti) un NVA (karjeras testi/CV portāls katra attīsta savus digitālo karjeras atbalsta rīkus).

KVALITĀTE

STIPRĀS PUSES

- Augsts respondentu īpatsvars ir apmierināti ar saņemto atbalstu (89,7% atbilstība; 93,3% saņemtā informācija);
- KA sniedzēja pieredze, nevis reģionālās atšķirības nosaka izmantoto KA rīku klāstu
- Latvijā, tāpat kā ārvalstu praksē, karjeras informāciju un KA speciālistu izglītību pārsvarā nodrošina deleģētas valsts iestādes, arī nozaru asociācijas (VIAA, NVA, LKAAA)

IESPĒJAS

- Ja pašvaldību pieaugušo izglītības koordinators, ProfII PKK un privātos pakalpojumu sniedzējus plānots iesaistīt KA sniegšanā pieaugušajiem, jādefinē to loma un attiecīgas izglītības vai tālākizglītības prasības
- KK un PKK tālākizglītību/profesionālo pilnveidi sinerģijā var nodrošināt VIAA, NVA un LKAAA.
- Jāpārskata KK profesijas standarts atbilstoši aktuālām standarta prasībām, strukturējot kompetences ar modulāro pieeju, kas palīdzētu noteikt profesionālās pilnveides saturu
- Pēc standarta aktualizēšanas, vēlams ieviest brīvprātību speciālistu sertifikāciju, ko pētnieki iesaka organizēt LKAAA.

VĀJĀS PUSES

- OECD dati liecina par KA speciālistu nepārtrauktas profesionālās pilnveides ietekmi uz KA kvalitāti, taču LV pilnveide netiek regulēta un ir atkarīga no speciālistu vai darba devēju iniciatīvas
- Izglītības un nodarbinātības jomās atšķiras speciālistu prioritātes attiecībā uz speciālistu sagatavošanu un profesionālo pilnveidi
- KA pieaugušajiem LV vairāk fokusējas uz informācijas sniegšanu par apmācībām un mazāk uz KVP attīstīšanu

DRAUDI

- Izglītības jomā KA tiek uzskatīts par mācību darbību, to atbalst pedagogiskās pieejas un darba vidē balstīta mācīšanās, taču politikas veidotāji nodarbinātības jomā un darba devēji ir jāpārlicina par mūžizglītības lomu viņu mērķu atbalstīšanā
- Kā liecina ārvalstu pieredze, KA speciālistiem kā minimums tiek prasīta bakalaura līmeņa izglītība, taču tā nenodrošina vai minimāli nodrošina mācības KA jomā. Savukārt Latvijā ir jāņem vērā KA speciālistu vidējais atalgojums un pieprasījums pēc speciālistiem, izvērtējot prasības.

EFEKTIVITĀTE

STIPRĀS PUSES

- Nacionālā karjeras atbalsta foruma pieejamība palīdz efektīvāk nodrošināt koordinētu KAA jomas izaugsmi valstiskā līmenī
- OECD metodoloģija ir lietderīga KAA rezultātu un ietekmes novērtēšanai
- KA saņēmēji bezdarbnieki min kontaktu iegūšanu, izglītošanos un prasmju attīstību/pilnveidi kā ieguvumus; nodarbinātie min labākus darba rezultātus un jaunus pienākumus
- LV perspektīvākais KAAS modelis ir esošais, atbilstoši organizējot darbu IZM, LM un EM un pakļautības iestāžu ietvaros, kā arī uzlabojot pašvaldību iesaisti karjeras attīstības atbalsta procesos

IESPĒJAS

- Pēc konsolidētās Pieaugušo izglītības pārvaldības komisijas izveides būtu jāpārskata KAAS SP pienākumi un loma, lai tās funkcijas un atbildība būtu precīzāk un piemērotāk definētas.
- Nacionālā līmeņa stratēģiskā dokumenta izstrāde (KAAS koncepcijas aktualizēšana) un ieviešanas uzraudzības uzticama KAAS SP un Pieaugušo izglītības koordinācijas komisijai, kuru precīzāka loma un sadarbības modelis definējams pašreizējā abu struktūrvienību izmaiņu procesā. SK. 1. UN 2. TURPINĀJUMU

VĀJĀS PUSES

- Pašlaik netiek nodrošināts stratēģisks ietvars starpnozaru atbildības, lomu un mijiedarbības principu noteikšanai, kas negatīvi ietekmē iespēju koordinēti veicināt karjeras attīstības atbalstu Latvijā
- Sešu mēnešu laikā pēc karjeras attīstības atbalsta saņemšanas 23.4% respondentu ir notikušas karjeras izmaiņas, bet 51.1% respondentu karjeras izmaiņas vēl nav devušas rezultātu, kopumā ļoti neliels respondentu īpatsvars ir guvis tiešu ekonomisko labumu. Neskatoties uz augsto atbalsta kvalitāti, atbalsts, iespējams, nebija pietiekams karjeras izmaiņu notikšanai

DRAUDI

- Veselības, labklājības un IT jomās aktivizējoties pieaugušo izglītībai jāizvērtē VARAM un LIAA loma KAAS, pamatojoties uz tām noteiktajām lomām topošajā Cilvēkkapitāla attīstības stratēģijā.
- Koordinācijas uzlabošanai jāizvairās no jaunu sadarbības tīklu izveides, lai nerastos sadrumstalotība – jāpilnveido esošie

EFEKTIVITĀTE 1. turp.

IESPĒJAS turp.

- Ņemot vērā KAAS SP darbības mērķus iesaistīto pušu sadarbības nodrošināšanā ir jāizvērtē nepieciešamību pilnveidot KAAS SP nolikumu, paplašinot tās sastāvu un sadarbību veicinošo aktivitāšu daudzveidību, vai izveidot papildu sadarbības iespējas iesaistītajām pusēm citas sadarbības vienības ietvaros.
  - Šobrīd nevienas valsts iestādes kompetencē neietilpst karjeras attīstības atbalsta nodrošināšanas uzraudzība starpnozaru līmenī. Šāda uzraudzība būtu lietderīga un to varētu arī veidot kā valsts struktūru.
  - Daļa ārvalstu ekspertu iesaka ES publiskajiem nodarbinātības pakalpojumu sniedzējiem uzņemties koordinatora un komunikatora lomu starp iesaistītajām pusēm. Pēc Apvienotās pieaugušo izglītības koordinācijas komisijas un Cilvēkkapitāla attīstības stratēģijas izveides, NVA loma iesaistīto pušu sadarbībā ir jāizvērtē.
  - Salīdzinot karjeras attīstības atbalsta saņēmēju un OECD aptauju rezultātus, būtiskākās atšķirības ir tās, ka Latvijā būtiski mazāk izstrādāti individuālie karjeras attīstības atbalsta plāni un Latvijā ir kopumā zemāki karjeras atbalsta efektivitātes rādītāji. Abu pētījumu rezultāti nav tieši salīdzināmi, tomēr var secināt, ka, individuālo karjeras attīstības atbalsta plānu kvalitātes
- Karjeras attīstības atbalsta monitoringa sistēma balstāma uz karjeras konsultantu apkopotās, analizētās un integrētās indivīda karjeras informācijas fiksāciju un apkopošanu anonimizētā datu bāzē, kas perspektīvā savietojama ar izglītības un nodarbinātības datiem, ko tiek plānots apkopot izglītības kontu sistēmā un ar pastāvošo NVA datu bāzi, kas ietver arī datus no VID. Dati izmantojami karjeras attīstības atbalsta sistēmas efektivitātes mērīšanai un papildināmi ar kvalitātes mērījumiem, balstoties uz klientu aptaujām par viņu vajadzību apmierinātības līmeni. Mērīšanas metodoloģijai tiek piedāvāts izmantot šajā pētījumā adaptēto un aprobēto OECD izstrādāto pieeju efektivitātes un kvalitātes mērīšanai.
  - Līdz ar īstermiņa darba tirgus prognožu nodošanu EM pārziņā, plānoto pieaugušo izglītības atbalsta programmu monitoringa rīka un darba tirgus kvalitatīvo prognožu platformas izstrādi, kā arī gaidāmajām pārmaiņām pieaugušo izglītības piedāvājuma plānošanā saistībā ar konsolidētās Pieaugušo izglītības pārvaldības komisijas izveidi (skat. 1.1.3. Starpresoru sadarbība), ir jāpārskata, kā tiek izmantoti EM apkopotie dati karjeras attīstības atbalsta pasākumu plānošanā atbilstoši izglītības un nodarbinātības nozaru vajadzībām

EFEKTIVITĀTE 2. turp.

IESPĒJAS turp.

- Ir būtiski svarīga VIAA un NVA sadarbība, lai nodrošinātu sinerģiju, t.sk. saskaņotu KAA materiālu izstrādi un novērstu iespējamo funkciju dublēšanos
- Karjeras attīstības atbalsta sniedzēju vērtējumi liecina, ka būtiskākie uzlabojumi nepieciešami karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu efektivitātes uzlabošanai. Visvairāk būtu nepieciešams uzlabot efektivitāti šādiem pakalpojumiem: informācija par karjeras ceļu vai pakalpojumiem interneta vietnē; karjeras konsultācijas par pieejamām izglītības un mācību programmām un par nozarēm, kurās šobrīd ir augsts vai zems pieprasījums; prasmju vērtēšana, nosakot, kāda mācīšanās nepieciešama, kā arī atbalsta saņēmēja pašvērtēšana un karjeras plānošanas mācīšana. Pieejamība visvairāk būtu jāuzlabo karjeras konsultācijām par mācību finansiālo atbalstu. Kapacitāte būtiski jāuzlabo karjeras konsultācijām par darba vakancēm un par pieejamām izglītības un mācību programmām. Kvalitāte jāuzlabo karjeras konsultācijām par pieaugušo izglītības iespējām, kā arī kvalitāte būtu uzlabojama prasmju vērtēšanai izmantojot testus.
- Pētījumā apkopoto starptautisko prasmju pašvērtēšanas /novērtēšanas un prasmju profilēšanas atbalsta rīku pārņemšana ir vērtējama, balstoties uz NVA plānotajā platformā iekļauto prasmju pašvērtēšanas /novērtēšanas un prasmju profilēšanas atbalsta rīku izvērtēšanas
- Rīku, kuri izmantojami darbā ar specifiskām mērķa grupām, lietošana ir jāizsver gan izglītības, gan nodarbinātības nozaru karjeras attīstības atbalsta sniedzējiem, balstoties uz savu darbu mērķiem un klientu vajadzībām
- Ir svarīgi izveidot efektīvu atgriezeniskās saites mehānismu par VIAA nodrošināto atbalstu profesionālās izglītības iestādēm, lai varētu novērtēt VIAA sniegtā atbalsta kvalitāti un efektivitāti.
- NVA sniedz atbalstu grupu nokomplektēšanai vairāku pieaugušo izglītības projektu ietvaros dažādām iesaistītajām pusēm, līdz ar to ir, nepieciešams izvērtēt, kā grupu komplektēšanā iesaistītie NVA darbinieki izvērtē/profilē potenciālos dalībniekus, vai grupu komplektēšanā ir nepieciešams/ vai ir piesaistīti NVA karjeras konsultanti un izvērtēšanas/profilēšanas ietekme uz pieaugušo izglītības programmu atbiruma samazinājumu un mērķa grupu sasniegšanu.

euro | guidance

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.